

Soluňští bratři před odchodem z Byzance

Konstantin Filozof a jeho bratr Metoděj pocházeli z řeckého města, které jeho zakladatel, jeden z vojenských velitelů Alexandra Velikého, nazval jménem jeho sestry a své manželky – Thessalonike. Už ve starověku je však jeho obyvatelé (stejně jako i ti dnešní) často vyslovovali zkráceně jako Saloniki a Slované si pak pro ně z tohoto tvaru vytvořili svůj název Soluň.

Po ztrátě východních provincií a jejich velkých měst se Soluň stala druhým největším a také nejvýznamnějším městem byzantské říše. Soluň měla skvělou strategickou polohu. Byla založena při rozlehlém Thermajském zálivu, který poskytoval příhodné podmínky pro vybudování přístavu. Sbíhalo se v ní zároveň několik důležitých suchozemských cest. Proslulá *Via Egnatia* vedla z Konstantinopole přes Thrákkii a jižní Makedonii do Soluně, odkud pak pokračovala dále na západ až do přístavu Dyrrhachion (dnešní Drač v Albánii) při Jaderském moři. Zároveň z ní vybíhala směrem na severozápad jiná důležitá silnice, rovněž vybudovaná ještě Římany, která se ve Filippopoli (dnešním Plovdivu) napojovala na tzv. římskou vojenskou silnici vedoucí až k Singidunu (Bělehradu) na soutoku Sávy s Dunajem. To vytvářelo dobré předpoklady pro to, aby se ze Soluně stalo významné obchodní středisko; ještě v pozdním středověku se tam vždy 26. října, v den sv. Demetria, konaly proslavené výroční trhy, k nimž se sjížděli kupci z různých dalekých končin.

O významu, jaký byl Soluni přičítán, svědčí i to, že v čele její městské správy stál, podobně jako v Konstantinopoli, *eparchos* jmenovaný přímo císařem. Představeným církevní správy města byl arcibiskup, který až do roku 733, kdy císař Leon III. podřídil celé Illyricum jurisdikci konstantinopolských patriarchů, spravoval tuto oblast jako apoštolský vikář ustanovovaný samotným papežem. Jeho sídelním chrámem byla velká bazilika zasvěcená svatému patronu města, raně křesťanskému mučedníku Demetriovi. Byla vybudována začátkem 5. století; o dvě století později sice lehla popelem, byla však obnovena a při té příležitosti také vyzdo-

Chrám Boží Moudrosti v Soluni. Postaven kolem roku 780 jako jeden z mála chrámů vybudovaných v ikonoklastickém období.

beny mozaikami znázorňujícími světce v různých situacích. Chrámů bylo ovšem v Soluni více. Nádhernými mozaikami byla ve 4. století vyzdobena i mohutná rotunda zasvěcená svatému Jiří, kterou dal původně postavit císař Galerius jako své mausoleum. Koncem osmého století byl i v Soluni postaven chrám Boží Moudrosti; jeho mozaiková výzdoba vyznačující se geometrickými a rostlinnými motivy jasně naznačuje, že byla provedena v době ikonoklasmu. V městě se nacházela i řada dalších monumentálních staveb světského charakteru, jako např. vítězný oblouk postavený císařem Galeriem, který tam stojí dodnes. Na rozdíl od jiných měst v Řecku si Soluň do značné míry uchovala svou velkolepost a charakter antického města i poté, co její okolí zaplavili Slované.

Slované v Řecku

Slované začali pronikat do balkánských provincií římské říše a pevninského Řecku už od čtyřicátých let 6. století. Zprvu jen doprovázeli různé nomádské útočníky na jejich loupežných výpravách, po nichž se většinou